

Oświadczenie złożone przez senatora Stanisława Zajęca na 38. posiedzeniu Senatu w dniu 16 lipca 2009 r.

Oświadczenie skierowane do prezesa Rady Ministrów Donalda Tuska

Proszę o zajęcie stanowiska i udzielenie informacji w sprawie dotyczącej likwidacji 80 milionów zł rezerwy celowej na Poakcesyjny Program Wsparcia Obszarów Wiejskich.

Poakcesyjny Program Wsparcia Obszarów Wiejskich realizowany jest w wielu polskich gminach i jest on pozytywnie oceniany przez samorządy. Dzięki temu programowi udało się zwiększyć aktywność społeczną mieszkańców wsi, uruchomić wiele nowych usług, reaktywować wiele organizacji oraz zawiązać nowe organizacje lub stowarzyszenia. W ramach wsparcia finansowego w pięciuset gminach powstały między innymi pierwsze przedszkola, świetlice środowiskowe, kluby seniora, organizacje pozarządowe i grupy nieformalne – w sumie ponad tysiąc, uruchomiono szereg działań dla dzieci i młodzieży, wyrównujących ich szanse społeczne i edukacyjne, szereg projektów zapobiegających marginalizacji społecznej, przywracających poczucie godności i sensu życia tym grupom społecznym, które do tej pory były zapomniane i co do których wydawało się, że na stałe będą wykluczone społecznie.

Zgodnie z otrzymanymi przez gminy decyzjami o alokacji zaplanowano wydatkowanie środków, ogłoszono i rozstrzygnięto konkursy, zawarto szereg umów na realizację usług społecznych, które obecnie są na etapie wykonywania. Wstrzymanie finansowania programu będzie oznaczać dla gmin konieczność zerwania umów z usługodawcami, ponieważ gminy nie posiadają w swoich budżetach środków na kontynuowanie zaciągniętych zobowiązań. Taka sytuacja niewątpliwie wywoła również falę uzasadnionych roszczeń finansowych ze strony usługodawców, którymi najczęściej są małe, nieposiadające własnych środków finansowych organizacje pozarządowe.

Należy pamiętać, że w tym projekcie uczestniczy pięćset wiejskich i miejsko-wiejskich gmin, które są najbiedniejszymi gminami, borykającymi się z największym nagromadzeniem problemów społecznych, niekorzystnymi warunkami gospodarczymi, peryferyjnymi i położeniem. 87% tych gmin nigdy nie korzystało z zewnętrznych środków.

Obecnie do mojego biura senatorskiego z prośbą o interwencję w tej sprawie wystąpiły gmina Besko, gmina Jodłowa oraz gmina Harasiuki. Problem ten jednak dotyczy nie tylko gmin z obszaru Podkarpacia, ale również gmin z całego kraju, korzystających z Poakcesyjnego Programu Wsparcia Obszarów Wiejskich, ponieważ planowana przez rząd likwidacja 80 milionów zł rezerwy celowej negatywnie odbije się na sytuacji każdej z nich.

Dotychczas realizowany program spotkał się z pozytywną oceną w gminach i był określany jako wielka lekcja demokracji, planowania i myślenia strategicznego, pobudził społeczeństwo obywatelskie. Ludzie poczuli się bardziej zintegrowani, szczęśliwi, chętniejsi do podejmowania wspólnego wysiłku i, co chyba najważniejsze, przekonali się, że mogą sami sobie pomóc, z niewielkim wsparciem zewnętrznym.

Wstrzymanie finansowania PPWOW spowoduje zaprzepaszczenie dotychczasowych dokonań oraz efektów, jakie osiągnięto, realizując program. Planowane przez rząd oszczędności budżetowe odbiją się negatywnie na najbiedniejszych polskich gminach, a przede wszystkim na ich mieszkańcach, którzy utracą zaufanie, chęć do współpracy i dalszej aktywności oraz angażowania się w sprawy społeczne.

Przywołany program w założeniach miał trwać do końca 2009 r. i stanowił bodziec do rozwoju gospodarczego naszego kraju. Program ten realizował założenia głoszonej przez Pana Premiera polityki „solidarności między regionami kraju” – jak Pan powiedział w exposé – a nie „wzrastającego ciągle dystansu cywilizacyjnego między jego różnymi częściami”.

Pozwolę sobie tutaj powołać się na Pana słowa, w których Pan Premier zapewniał, że priorytetem rządu będzie wyrównywanie szans poszczególnych regionów pod względem zarówno gospodarczym, jak i dostępu do informacji i edukacji.

Podkreślił Pan, że „ta nierównowaga rozwoju regionalnego oznacza często także nierównowagę rozwoju między polską wsią a polskim miastem, między małym miastem a wielkim miastem. To wszystko wymaga naszej pozytywnej koncentracji. [...] Chciałbym, aby program cywilizacyjnych zmian polskiej wsi, nie tylko polityki względem rolnictwa, ale program cywilizacyjnego rozwoju polskiej wsi stał się jednym z priorytetów mojego rządu, a program rozwoju sześciu województw, sześciu regionów Polski Wschodniej, będzie programem, który może liczyć na ponadstandardowe wsparcie mojego gabinetu”.

PPWOW dawał takie możliwości. Nie tylko integrował społeczność, ale także pozwalał na realizowanie potrzebnych społecznościom lokalnym inwestycji. Pomagał likwidować bariery, gdyż projekty finansowane w ramach tego programu kierowane były zwłaszcza do trzech grup beneficjentów: osób starszych, dzieci, rodzin.

W tym miejscu ponownie powołałam się na słowa wygłoszone przez Pana Premiera, w których deklarował Pan pomoc dla rodzin poprzez „upowszechnianie edukacji przedszkolnej, która szczególnie potrzebna jest dziś na terenach wiejskich. To najlepsza droga wyrównywania szans w starcie życiowym w dorosłe życie, a także zapobiegania dziedziczeniu wykluczenia społecznego. Czym lepiej będziemy obejmować małe dzieci zorganizowaną opieką i edukacją, tym większe szanse będą miały młode matki, aby pomyślnie rozwijać się zawodowo, zaś ich dzieci zostaną możliwie najwcześniej zachęcane do odkrywania oraz pogłębiania swoich zainteresowań”.

Zapewniał Pan szacunek i godne traktowanie polskiej wsi, składając obietnicę, że polskie rolnictwo i polska wieś nie będą traktowane jako „negatywny problem”. Padła deklaracja, że będą wspierane „dążenia rolników do modernizacji gospodarstw, poprawy techniki i technologii produkcji rolniczej. Państwo wesprze też rozwój infrastruktury stanowiącej o postępie cywilizacyjnym na obszarach wiejskich i o poprawie warunków socjalno-bytowych mieszkańców wsi. Wykorzystamy na ten cel wszystkie dostępne środki z programów Unii Europejskiej i odpowiednie środki z budżetu krajowego. Ułatwimy i usprawnimy proces składania i obsługi wniosków o środki unijne”.

Poakcesyjny Program Wsparcia Obszarów Wiejskich w dużym stopniu spełniał oczekiwania władz samorządowych i społeczności lokalnych. W znacznej mierze realizowano postulaty, które deklarowano w polityce rządu. Obecnie wstrzymanie finansowania programu przed jego planowanym zakończeniem doprowadzi do zaprzepaszczenia szans rozwoju niezamożnych gmin w naszym kraju.

Mając to wszystko na uwadze, zwracam się z zapytaniem, czy rząd Pana Premiera zamierza podjąć decyzję o likwidacji 80 milionów zł rezerwy celowej na Poakcesyjny Program Wsparcia Obszarów Wiejskich oraz czy w takiej sytuacji rząd przewiduje przekazanie środków finansowych na ewentualne roszczenia finansowe wynikające z umów zawartych przez gminy z kontrahentami w ramach tego programu. Czy w razie likwidacji przewidywana jest jakaś alternatywa dla zminimalizowania negatywnych skutków wynikłych ze wstrzymania finansowania w ramach Poakcesyjnego Programu Wsparcia Obszarów Wiejskich?

Stanisław Zając